

HET STUDIEJAAR 1936-1937

REDE

UITGESPROKEN OP DEN 20STEN
SEPTEMBER 1937 BIJ DE OVER-
DRACHT VAN HET RECTORAAT
DER LANDBOUWHOOGESCHOOL

DOOR

DR H. M. QUANJER

HET STUDIEJAAR 1936—1937

REDE, UITGESPROKEN OP DEN 20STEN SEPTEMBER 1937 BIJ DE OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT DER LANDBOUWHOOGESCHOOL DOOR

DR. H. M. QUANJER

Mijne Heeren Curatoren, Commissaris van de Koningin, Hoogleraren, Lectoren, Docenten, Ambtenaren en Studenten en Gij allen, die door Uwe tegenwoordigheid belangstelling toont in de lotgevallen onzer Hoogeschool.

In de eerste plaats moge hier worden herdacht, wat vooraan in aller harten ligt: het huwelijk van Hunne Koninklijke Hoogheden Prinses Juliana en Prins Bernhard. Het behaagde Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden mij te doen uitnoodigen tot het bijwonen der kerkelijke inzegening van Hun huwelijk en zoo mocht ik behooren tot de ooggetuigen van de onvergetelijke plechtigheid, waarin Gods zegen werd afgesmeekt over de gesloten echtelijke verbintenis.

De liefde voor ons Koninklijk Huis, die allerwege in Nederland en zijn overzeesche gewesten op spontane wijze tot uiting kwam, bezielt ook allen, die aan onze Hoogeschool verbonden zijn. In de sfeer der agrarische wetenschap bloeide het verlangen op hiervan te getuigen in eigen stijl. De Hoogeschool toch zou het Vorstelijk Paar een indruk willen geven van de welvaart, die Ceres uit Moeder Aarde te voorschijn kan roepen in de gebieden, waarover Hare Majesteit onze Koningin regeert en van Minerva's plicht om leiding te geven, waar moeilijkheden moeten worden overwonnen. Hoe aan deze denkbeelden uiting te geven in een vorm het Prinselijk Paar waardig? Onze Boschbouwafdeeling zag een mogelijkheid en wel in de talrijke houtsoorten, die door de verschillende deelen van het Rijk worden voortgebracht en waaruit een kamerscherm zou kunnen worden vervaardigd. De kunstenaar, die het vermocht in deze materie onze gedachten te doen spreken, zou J. F. DOEVE zijn, dien wij nog tot de onzen rekenen, daar hij zich in dit milieu van landbouwstudie van zijn gaven is bewust geworden. Wij deden dan ook niet te vergeefs een beroep op hem. Hij onderwierp het hout aan zijn meesterschap en symboliseerde de eenheid van Gea, Ceres en Minerva te midden der welvaartsbronnen van Moederland en Koloniën. Hierbij stelde Professor TE

WECHEL zijn technische kennis en de amanuenses RIGHOLT en STACH-HOUWER hun vaardigheid en vrijen tijd beschikbaar. Ieder offerde met blijdschap zijn bijdrage om de uitvoering mogelijk te maken. Bij de leden van het Curatorium werd het denkbeeld met warmte begroet en gesteund. De teekenaar-lithograaf der Hoogeschool VAN TONGEREN ontwierp een album, waarin de namen van vrijwel alle aan de Hoogeschool verbonden personen en de namen der zeventig houtsoorten, waaruit het geschenk vervaardigd is, werden vermeld.

Op den 8sten Juli werd een Comité, bestaande uit den Rector Magnificus, Professor TE WECHEL en de genoemde ontwerpers en uitvoerders, in de gelegenheid gesteld het huldeblijk aan te bieden aan Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana en de gevoelens, die alle aan de Landbouwhoogeschool verbonden ons Vorstelijk Paar toedragen, te vertolken.

Den 17den November overleed de oud-hoogleraar Prof. Dr. Ir. L. BROEKEMA. In een rouwzitting herdacht de Senaat den overledene. Bij de teraardebestelling werd de Senaat door den Rector Magnificus en den Secretaris vertegenwoordigd.

Een motorongeval kostte den student C. B. SMIT het leven.

De lector Dr. H. J. C. TENDELOO werd benoemd tot buitengewoon hoogleraar om onderwijs te geven in de scheikunde. Hij aanvaardde zijn ambt met het uitspreken van een rede, getiteld „Deel en geheel”.

Professor Dr. E. VAN SLOGTEREN werd benoemd tot Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.

Professor L. VAN VUUREN werd benoemd tot Eerelid van de Verein für Geographie und Statistik te Frankfurt, terwijl Professor Dr. W. C. MEES R.AZN. werd benoemd tot lid van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

De plantkundige aan het Instituut voor Veredeling van Landbouwgewassen Dr. M. J. SIRKS werd benoemd tot buitengewoon hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Groningen.

Ir. J. G. TUKKER, cursusleider voor pluimveeteelt, werd benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau.

Vele buitenlandsche reizen, ten deele buiten bezwaar van 's Rijks schatkist, werden in het aflopende studiejaar ondernomen.

In de eerste plaats mogen gememoreerd worden de studiereizen van Prof. SPRENGER en Prof. HUDIG naar Nederlandsch-Indië, waar laatstgenoemde thans nog vertoeft.

Prof. SPRENGER ondernam deze studiereis op uitnodiging van het Nederlandsch-Indisch Instituut van Landbouwkundige Ingenieurs, dat in samenwerking met het Nederlandsch Instituut van Landbouwkundige Ingenieurs pogingen in het werk stelt om een regelmatig con-

tact tot stand te brengen tusschen de hoogleeraren van de Landbouwhoogeschool en de in Indië werkzaam zijnde afgestudeerden en landbouwkundige instellingen. Het aan Prof. SPRENGER opgedragen onderwijs behoefde van zijne afwezigheid geen hinderlijke stagnatie te ondervinden, aangezien bij Koninklijk Besluit de colleges werden opgedragen aan de aan het Laboratorium voor Tuinbouwplantenteelt verbonden wetenschappelijke ambtenaren Dr. H. A. A. VAN DER LEK, Ir. E. W. B. VAN DEN MUYZENBERG en Ir. J. H. M. VAN STUIVENBERG en de Rijkstuinbouw- en adjunct-Rijkstuinbouwconsulenten Ir. R. MULDER en Ir. A. K. ZWEDE.

Prof. HUDIG vertoeft in Nederlandsch-Indië op verzoek van de Handelsvereniging „Amsterdam”. Zijn onderwijsstaak wordt tijdens zijn afwezigheid overgenomen door de hoogleeraren EDELMAN en OLIVIER, den vast-assistent A. C. SCHUFFELEN en den Rijkslandbouwconsulent Ir. O. CLEVERINGA.

Met bijzondere ingenomenheid heb ik van deze Indische reizen melding gemaakt, omdat het een dringende eisch is, dat tusschen de hoogleeraren aan de Landbouwhoogeschool en onze afgestudeerden en landbouwkundige instellingen in Indië een nauw contact wordt onderhouden. En hieraan heeft het al te zeer ontbroken. Doordat de toestanden, werkwijzen en opvattingen en met deze de dringende agrarische problemen zich in de betrokken cultures in Indië vrij snel wijzigen en zulks niet zelden zoo ingrijpend, dat men er op een afstand niet voldoende vertrouwd mee kan blijven, is het absoluut noodzakelijk, dat de hoogleeraren de gelegenheid krijgen zich daarmede ter plaatse vertrouwd te maken. Dit behoeft wel geen betoog, wanneer men bedenkt, dat in eenigszins normale tijden het grootste gedeelte van onze ingenieurs in Indië emplooi vindt. Het zou toch wel een ietwat zonderling licht op ons hooger landbouwonderwijs werpen, indien zou blijken, dat het dezen ingenieurs aan de noodige voorlichting had ontbroken, althans in dien zin, dat het onderwijs geen rekening zou hebben gehouden met de wijzigingen, welke zich in onze koloniën hebben voltrokken. Ik hoop dan ook, dat binnen afzienbaren tijd een periodieke uitzending van onze hoogleeraren naar Nederlandsch-Indië mogelijk zal worden gemaakt.

Prof. EDELMAN maakte met de studenten de gebruikelijke excursie naar het Rijnland en het Roergebied, welke wegens het groot aantal deelnemers eenmaal moest worden herhaald. Prof. SPRENGER bezocht met de tuinbouwstudenten enkele proefvelden en bedrijven in België en Frankrijk, terwijl Prof. JAGER GERLINGS met de boschbouwstudenten een bezoek bracht aan het Forêt de Soignes bij Brussel en het Arboretum van Tervueren.

Prof. VAN SLOGTEREN maakte in opdracht van den Minister van

Landbouw en Visscherij een reis naar Amerika om de belangen van de Nederlandsche bloembollenexport op de te Washington gehouden conferentie te verdedigen.

Prof. VAN DER BURG woonde als lid van de Nederlandsche delegatie het Internationaal Zuivelcongres te Berlijn bij.

Prof. SPRENGER nam deel aan den „Internationalen Ausschusz für Gärungslose Früchteverwertung" te Bonn.

Prof. VAN DER STOK bezocht enkele instellingen van de landbouwkundige faculteit der Universiteit te Cambridge en bovendien de Imperial College of tropical Agriculture te Londen, om zich op de hoogte te stellen van hetgeen in Engeland wordt gedaan voor de hoogere opleiding voor den tropischen landbouw.

Prof. JAGER GERLINGS woonde de vergadering van de Groep „Preussen N.W." des Deutschen Forstvereins in Bad Rothenfelde bij.

Prof. MINDERHOUD maakte in aansluiting aan een congres van landbouweconomen in St. Andrews excursies door Schotland.

Prof. ROEPKE werkte eenigen tijd aan het British Museum of Natural History in Londen en bezocht verschillende Engelsche wetenschappelijke instellingen.

De heer LEIGNES BAKHOVEN maakte deel uit van de handelsmissie naar Argentinië, Brazilië, Chili en Uruguay.

Dr. BIJHOUWER verbleef eenigen tijd in de Vereenigde Staten, waar hij o.a. studiereizen maakte naar de School of Design, Department of Landscape Architecture, Harvard University, naar verschillende National Parks en State Parks en de parken van een aantal steden in New England, New York en New Jersey.

Dr. SIRKS woonde de vergadering van de Intern. Council of Scientific Unions te Londen en de viering van het 25-jarig bestaan van de Oesterr. Gesellschaft für Pflanzenzüchtung te Weenen bij.

Prof. PRINS hield in Edinburgh voor het congres van de „Faraday Society" een voordracht over vloeistoffen en oplossingen, terwijl Prof. NEIJTZEL DE WILDE in de Oxford University Summer School in Colonial Administration sprak over: The nation administration in the Netherlands Indies.

Dat de Landbouwhoogeschool in het aflopende studiejaar vele buitenlanders en andere belangstellenden trok, behoef ik wel niet te zeggen. Dit jaar was echter het bezoek al bijzonder groot in verband met de internationale congressen, welke in Scheveningen werden gehouden. Het is bezwaarlijk hier al deze bezoeken afzonderlijk te vermelden.

Dat er ook buiten de kringen der landbouwwetenschap belangstelling voor onze Hoogeschool bestaat, blijkt uit het bezoek van een groep Delftsche hoogleraren en van 38 burgemeesters en gemeentesecre-

tarissen uit de provincie Noord-Holland. Voorts wil ik memoreeren, dat de volgende buitenlanders voordrachten aan onze Hoogeschool of in haar laboratoria hielden:

Prof. N. R. DHAR (Allahabad): Nitrogen fixation and loss from soils.

Prof. F. NABELEK uit Brno (Czechoslowakije) over de flora van Arabië en Assyrië.

Dr. DUFRÉNOY, directeur van het Station de Pathologie végétale, Pont de la Maye bij Bordeaux.

Ir. G. ROLAND van het Institut Belge pour l'amélioration de la Betterave, Thienen (België).

Ook thans weder werd in ruime mate van de lokalen der Landbouwhoogeschool gebruik gemaakt, o.a. voor den tienden wetenschappelijken boschbouwcurcus, de zevende Landbouwweek, de zeventiende Indische Landbouwweek, de tweede bijeenkomst van de Sectie Nederland der Internationale Bodemkundige Vereeniging, de zomerbijeenkomst van de Vereeniging van Delftsche Ingenieurs, de vele voordrachten, georganiseerd door de Vereeniging „Studiebelangen”, het Natuurwetenschappelijk Gezelschap, enz.

De samenwerking van onze laboratoria met de practijk bleef zich in de goede richting ontwikkelen.

De gunstige resultaten van de voorloopige proefnemingen op het gebied van de wijn- en sabbereiding gaven de Regeering aanleiding tot oprichting van de stichting „Instituut voor Onderzoek op het gebied van Verwerking van Fruit en Groenten”, welke onder directie van Professor SPRENGER de proefnemingen zal voortzetten.

In het Laboratorium voor Entomologie worden buiten bezwaar van 's Rijks schatkist ten behoeve van de Bataafsche Petroleummaatschappij onderzoekingen verricht over de werking van nieuwe insecticiden, terwijl de aan buitenlandsche onderzoekers verleende gastvrijheid meebracht, dat zich ook in ons land voor de biologische bestrijding van insectenplagen nieuwe perspectieven openen.

De steun, dien het jonge Instituut voor Boschbouwkundig Onderzoek van Rijkswegen geniet, is naar mijne meening nog niet evenredig aan de groeiende beteekenis, die onze boschbouwfdeeling wegens haar nauwer contact met de natuur te midden der andere afdeelingen onzer Hoogeschool heeft en aan haar belang voor de uitgestrekte bosschen onzer koloniën en de boschbouwkundige vraagstukken van ons land.

In den loop van dit cursusjaar begon Professor VAN VUUREN met het economisch-geografisch landbouwkundig onderzoek van West-Brabant, waaraan door Landbouwkundige ingenieurs en candidaatlandbouwkundige ingenieurs wordt deelgenomen.

Door het comité van samenwerking tusschen Plantenziektenkundigen Dienst en Instituut voor Phytopathologie, dat in 1925 op initiatief van den President-Curator tot stand kwam, werd in het afgevoopen studiejaar zijn 25ste vergadering gehouden.

Dat de practijk het wetenschappelijk onderzoek weet te waardeeren, volgt onder meer uit het feit, dat het Centraal Bloembollencomité te Haarlem aan het Laboratorium voor Bloembollenonderzoek te Lisse een nieuwe kas schonk, die in December 1936 in gebruik kon worden genomen.

In dit verband wordt mede de aandacht gevraagd voor twee schenkingen van andere zijden.

De Stichting „Aulafonds Landbouwhoogeschool Wageningen” volbracht in 1935 haar taak door het gebouw, waarin wij ons thans bevinden, aan de Regeering over te dragen. Haar bleef toen nog een voordeelig saldo over, dat het bestuur mede voor de Landbouwhoogeschool en wel zoo mogelijk voor de Aula wilde bestemmen. De keuze is gevallen op een betimmering in de kamer van den President-Curator, projectie-toestellen en een klok. Een en ander beteekent voor onze Hoogeschool een belangrijke aanwinst, die dankbaar aanvaard werd.

De heer LEONARD A. SPRINGER schonk zijn dendrologisch herbarium ten behoeve van het Laboratorium voor Plantensystematiek en -geografie, welke verzameling van zeer groote waarde voor dit laboratorium is.

De Rector Magnificus vertegenwoordigde den Senaat o.a. bij de herdenking van het honderdjarig bestaan van de Groninger Maatschappij van Landbouw, het vijftigjarig bestaan van het Nederlandsch Genootschap voor Landbouwwetenschap, het vijf en twintigjarig bestaan der Middelbare Koloniale Landbouwschool, de jaarvergadering van het Koninklijk Nederlandsch Landbouwcomité, de opening van het 17de Internationale Landbouwcongres, en het 5de Internationale Congres voor Landbouwindustrieën. Verscheidene onzer hoogleeraren hebben als sectievoorzitters tot het slagen van het laatstgenoemde congres bijgedragen.

In de reden, welke bij de overdracht van het Rectoraat in voorgaande jaren werden gehouden, werd menig woord aan het gebouwenvraagstuk gewijd. Voor den eenigszins ingewijde zeer begrijpelijk. Bij de stichting van de Landbouwhoogeschool ontbrak veel, zelfs zeer veel. Het plan om in snel tempo de noodzakelijke laboratoria te doen bouwen kon niet worden uitgevoerd. Onze Hoogeschool heeft het in haar jeugd jaren in dat opzicht slecht getroffen, omdat deze vrijwel geheel samenvielen met de jaren, waarin het woord „bezuiniging” de hoofdtoon voerde. Men moet in deze uitlating geen aanloop tot pessi-

mistische beschouwingen zien, want zeer weten wij te waardeeren, wat ondanks deze moeilijke jaren nog tot stand kwam. Maar anderzijds mogen wij evenmin de oogen sluiten voor het feit, dat nog wel het een en ander ontbreekt aan een bevredigende uitrusting onzer Hoogeschool.

Het zal wel niemand verwonderen, dat ik dan in de eerste plaats noem een betere huisvesting voor de afdelingen Zuivelbereiding en Landmeten en Waterpassen. Dat de tegenwoordige gebouwen hiervoor volmaakt ongeschikt zijn, is bekend. Een spoedig ingrijpen is dringend noodig. Zoo is het Laboratorium voor Zuivelbereiding niet alleen ongeschikt voor verschillende onderzoekingen, maar bovendien moet het onderwijs er onder lijden, dat voor de studenten geen behoorlijke werkruimten aanwezig zijn.

De verbouwing in het hoofdgebouw, voornamelijk van de voormalige lokalen voor Plantkunde, is nog een onvervulde wensch. De voor de promotieplechtigheden beschikbare ruimte zou, als zij vervuld werd, niet langer onvoldoende zijn en verscheidene docenten zouden dan gebaat zijn.

Er bestaat alle aanleiding te verwachten, dat binnen afzienbaren tijd met den bouw van een Laboratorium voor Tropischen Landbouw begonnen zal worden. Ook de hoogleeraren JESWIET en ROEPKE vragen dringend om uitbreiding der hun toegewezen ruimte, welke verkregen kan worden door een uitbouw. Hoezeer een op deze wijze verkregen winst verheugend zou stemmen, moet mijns inziens de voorkeur worden gegeven aan de stichting van een nieuw Laboratorium voor Entomologie.

Bijna evenzoo staat Prof. PRINS er voor. Wel kan ook hier door bijbouw iets bereikt worden, maar afdoende is deze maatregel niet, nu het aantal studenten weder belangrijk gaat stijgen.

Het Laboratorium voor Mycologie en Aardappelonderzoek ziet reeds jaren uit naar een kas voor onderzoek op vatbaarheid van gewassen voor roest- en andere schimmelziekten. Dit is een hulpmiddel van veel belang voor de samenwerking van genoemd laboratorium met het Instituut voor de Veredeling van Landbouwgewassen. Er zijn aanwijzingen, die doen onderstellen, dat hierin spoedig zal worden voorzien. Reeds heeft de aan dit laboratorium verbonden vast-assistent Dr. A. J. P. OORT een bezoek gebracht aan Brunswijk en Halle om de daar voor hetzelfde doel aanwezige kassen in oogen-schouw te nemen en in het bijzonder de daar gebruikte koel- en verwarmings-installaties te bestudeeren.

Het ingenieursdiploma werd behaald door 70 mannelijke en 2 vrouwelijke studenten, waarbij 4 maal het praedicaat „met lof” werd toegekend.

Gestadig groeit de lijst onzer Doctoren; in het thans afloopende studiejaar konden er 6 worden bijgeschreven, waarmede het getal 100 werd overschreden. Onder de in dit studiejaar gepromoveerden bevond zich voor den eersten keer een Zuid-Afrikaner, die na eene universitaire opleiding in Stellenbosch zijn ingenieursdiploma aan onze Hoogeschool behaald had.

Het totaal aantal ingeschrevenen was 379 (21 vrouwelijke), waaronder 8 (6 vrouwelijke) voor enkele lessen. Het vorige jaar waren deze cijfers 401 (25 vrouwelijke), waaronder 16 (8 vrouwelijke) voor enkele lessen.

Het aantal voor de eerste maal ingeschreven studenten vertoont een belangrijke stijging, namelijk 100 (3 vrouwelijke) tegen 67 (3 vrouwelijke) in het vorig studiejaar.

Deze stijging, die behoudens onvoorziene omstandigheden naar ik verwacht in de eerste jaren wel niet door een beduidende daling zal worden gevolgd, doet veronderstellen, dat wij ten aanzien van het totaal aantal ingeschrevenen ongeveer op het laagste punt zijn beland en dat een betreffende grafiek weldra weder een opgaande lijn zal vertoonen.

Men kan zich afvragen of deze toeneming van het aantal studenten gewenscht of niet gewenscht is. Indien werkelijke belangstelling voor de landbouwwetenschappen de aanleiding tot dien grooten toeloop is, mag men zich hierover verheugen. Voor hen, die voor deze studie aanleg bezitten en er zich met kracht op toeleggen, zie ik de toekomst niet somber in. Wie echter hierheen komt met de gedachte, dat ook bij matige geschiktheid voor hooger onderwijs en met geringe inspanning eene behoorlijke positie in de maatschappij te verkrijgen is, zal menige teleurstelling ontmoeten.

Van de economische crisis, waaronder de wereld gebukt gaat, hebben aan onze Hoogeschool in de eerste plaats te lijden gehad degenen, die het oog op Indië hadden gevestigd. Het aantal ingenieurs, dat in de laatste jaren in onze koloniën werd geplaatst, is betrekkelijk gering. Hierin is echter verbetering gekomen nu in Indië opleving wordt geconstateerd en in het laatste jaar is dan ook een vrij groot aantal ingenieurs in den Archipel tewerk gesteld.

Niet alleen blijkt de Wageningsche opleiding voor hen, die in de practijk van den landbouw, tuinbouw en boschbouw leiding moeten geven, van waarde te zijn, ook voor proefstationswerk worden tegenwoordig landbouwingenieurs aangesteld en daarvoor wordt een keuze gedaan uit hen, die zich in onze laboratoria meer volledig de werkmethode der wetenschap hebben eigen gemaakt. Ook hieruit blijkt hoe goed het is geweest de nieuwe laboratoria naar de eischen der wetenschap te outilleeren.

Mijne Heeren Curatoren. Voor de groote belangstelling van Uw College in de Landbouwhoogeschool zijn wij zeer erkentelijk. U, hooggeachte President-Curator, was het nooit te veel den Rector en zijn medewerkers te ontvangen en hen in een sfeer van vriendschap en vertrouwen met raad en daad bij te staan overal waar het belang der Hoogeschool dit noodig maakte.

Heeren Senatoren. Ik dank U voor het vertrouwen, waardoor Gij het mogelijk maaktet de taak van het College van Rector en Assessoren belangrijk te verlichten.

Assessor BEEKMAN, van vroegere overdrachtsreden herinner ik mij rectorale verzuchtingen over de hoeveelheid administratief werk, die verricht moest worden. Sedert Gij U als assessor beschikbaar hebt gesteld, komen zij niet meer voor. Maar niet alleen om Uw nooit verflauwende aandacht voor de zaken der Hoogeschool, ook om Uw geheele persoonlijkheid zal ik onze wekelijksche bijeenkomsten missen. Mijn dank ook aan U collega REINDERS, Secretaris van den Senaat, en aan U assessor BROEKEMA, die ieder op Uw wijze hebt bijgedragen tot het behartigen van de algemeene belangen der Hoogeschool.

Ook wil ik hier dank betuigen aan den hoofdambtenaar van administratie BOSMAN voor zijn groote hulpvaardigheid en zijn volledige toewijding aan onze onderwijsinrichting, en aan mijn wetenschappelijke medewerkers, die mijn taak op het laboratorium aanmerkelijk verlicht hebben.

En nu enkele woorden aan U, Studenten.

Hoe belangrijk ook ons meer beperkte doel, Uw wetenschappelijke ontwikkeling, moge zijn, ik wil niet nalaten enkele woorden te wijden aan Uw vorming tot mensch.

Het was eenmaal een ideaal van de universiteit de persoonlijkheid van den student en alle geestelijke mogelijkheden, die in hem schuilen, tot ontplooiing te brengen. Het heden leert, dat de wetenschap dit maar op zeer eenzijdige wijze doet. Van de Landbouwhoogeschool, opgericht in een tijd, waarin dit ideaal reeds was verflauwd, heeft wel niemand verwacht, dat zij den geestelijken groei harer discipelen volledig zou kunnen leiden.

De fenomenale ontwikkeling der wetenschap, waarbij voor elk probleem, dat men meent opgelost te hebben, een of meer nieuwe in de plaats komen, vordert een steeds grootere differentiatie van het onderzoek. Talrijk zijn de gevallen, waarin de causale verklaringen, die in onzen studententijd bevredigend schenen, plaats maakten voor het erkennen van veelzijdig samengestelde betrekkingen, waarbij het begrip voorwaarde zich dringt in de plaats van oorzaak. Het denken heeft nu eenmaal dezen weg te gaan en wij moeten den moed hebben dezen stand van zaken te aanvaarden. Het onderzoek wordt er niet

minder boeiend door en de landbouwwetenschap wordt er niet door verhinderd haar werk ten bate der menschheid voort te zetten.

Maar wij mogen ons niet als de famulus van Faust in onze musea en laboratoria laten verbannen en de wereld zien „kaum durch ein Fernglas, nur von weiten”, en vragen „wie soll man sie durch Überredung leiten?”. Want de meeste ingenieurs, die wij afleveren, vinden niet in musea en laboratoria hun toekomst, maar in de maatschappij. Oordeelen, snel en rechtvaardig handelen, kiezen van den juisten weg op maatschappelijk en zedelijk gebied is even noodzakelijk voor den toekomstigen leider als het verwerven van een diep inzicht in de vakwetenschap. En het vermogen hiertoe is in onzen tijd, die zich volgens den Leidschen hoogleeraar J. HUIZINGA kenmerkt door een algemeene verzwakking van het oordeel en een verval der moreele normen, niet gemakkelijk te verwerven. Professor JAC. VAN GINNEKEN gaat zelfs zoover, in zijn feestelijk herdenkingswoord ter gelegenheid van het vorstelijk huwelijk, onzen tijd als de „ijstijd der moraal” aan te duiden en te spreken van een Hunneninval van Godsdienstloozen van professie, van geadelde en gedoctoreerde Godsverzakkers en bestrijders. En het zijn niet alleen cultuurhistorici en literatoren in Nederland en andere landen, die zoo denken, ook onder de mannen der natuurwetenschap komt dit inzicht tot uiting. Onze oud-hoogleeraar Adolf Mayer maakte er tien jaar geleden vele vakgenooten, met name de „monisten”, mannen als Haeckel en Ostwald, een verwijt van, dat zij zich in hun eenzijdigheid hadden laten verleiden geringschattend te schrijven over godsdienst en kerk „als ob es sich dabei um überwundene Kinderkrankheiten der jetzt erst erwachsene Menschheit handelte”.

Onder de beoefenaars der wetenschap zijn het zelden de zeer grooten, die de uitdenkers zijn van of zich laten meesleepen door stroomingen als „monisme” en andere „ismen” van tijdelijken duur. Zij brengen slechts de wetenschap zelve vooruit.

Ik vraag mij af: is het nog zoo als VAN GINNEKEN het voorstelt? Trekt het ijs der professorenwijsheid zich niet reeds terug naar het poolgebied? De Amsterdamsche hoogleeraar J. CLAY verlangt in een onlangs uitgesproken rede van onze universiteiten opnieuw naast de gespecialiseerde vaktraining, de vorming van een evenwichtigen en harmonischen geest, ethisch, aesthetisch, religieus en naar waarheid zoekend en hij acht de onderdompeling in een gedachtenwereld als die van de Phaidon van Plato, de Ethica van Spinoza en het Nieuwe Testament, noodig om de bewustzijnsverenging van het op één punt geconcentreerde weten te compenseeren. In zijn „Schaduw van morgen” zegt HUIZINGA, dat de Rede, die eenmaal het Geloof bestreed en het meende te hebben verslagen, nu om haar afbraak te ontgaan, haar toevlucht moet zoeken bij dit Geloof, en

dat het enkel op de onverzwakte en onwrikbare basis van een levend metafysisch besef is, dat een absoluut waarheidsbegrip, met zijn uitvloeisel van volstrekt geldende normen van zedelijkheid en gerechtigheid, veilig is tegen den wassenden stroom van instinctieven levensdrang. Hij eischt overgave aan wat als het hoogste te denken valt en acht gelukkig dengene, voor wien dit beginsel slechts den naam kan dragen van Hem, die sprak: „Ik ben de weg en de waarheid en het leven”.

En als ik mij nu nog eenmaal tot Curatoren mag wenden, zou ik willen vragen: Is nu niet de tijd gekomen, om de vroegere instelling der Aulavoordrachten nieuw leven in te blazen? De landbouwstudenten toch staan niet achter bij die van de Universiteit in het verlangen naar een samenvattend inzicht in filosofie, psychologie, sociologie, cultuurgeschiedenis en religie. Ik weet, dat er onder hen zijn, die oude, hooge idealen van religie en moraal door de stormen van den twijfel gezuiverd, als een vuur onder de asch bewaren of in wier vereenigingsleven de ouden gloed wordt aangewakkerd. Er zijn er ook, voor wie de Godsdienst in de stratosfeer huist maar die toch wel degelijk moreel krachtige persoonlijkheden kunnen zijn. Alle groepen moeten elkaar naderen en de hoogheid der oude idealen moet de breedheid van het heden doordringen en tot een nieuwen stijl doen worden. Er moet onder de studenten een avant-garde zijn, die den vooruitgang in wetenschap en techniek en den kritischen geest van den tegenwoordigen tijd met de hoogste levensopvattingen weet te vereenigen, die èn breed èn hoog genoeg is om de antithese te doen plaats maken voor een nieuwe synthese.

Wat ik in mijn Rectoraatsjaar mocht ervaren, geeft mij vertrouwen. In Leo Ferrero's zinrijk spel, opgevoerd door het Wageningsch Studententoondeel onder den titel „Carnaval der Maskers”, kon men zien hoe de mensch, onder welke omstandigheden ook levende, hetzij onder een dictatoriaal of onder een democratisch bewind, dezelfde ego-centrische philister blijft. Om te spreken met van GINNEKEN: „De bezinning dier onopgevoede, onbeschaafde en booze zielen moet van binnen uit veranderen”.

Heeft niet ook het Wageningsch Studentencorps door alle studenten, ook niet-corpsleden, uit te noodigen tot het bijwonen van voordrachten van Kruyt over „De student en de gemeenschap” en van de Jong over Liszt synthetisch werk gedaan? Voor belangrijke voordrachten van andere vereenigingen, zooals de causerie over „Ordering” van Professor Pompe, die voor U, leden van „Sanctus Franciscus Xaverius” gehouden werd, moedig ik U aan het voorbeeld van het Corps te volgen. Zoo kan men met behoud der zelfstandigheid elkaar wederzijds leeren begrijpen.

Voor al in de muziek is te Wageningen de mogelijkheid tot

samenwerking gegeven. Studenten van verschillende vereenigingen hebben dit jaar onder de bezielende leiding van collega VAN UVEN en met orgelbegeleiding van den Heer VAN ZUTPHEN, die ons aller waardeering verdient, hun eerste Aula-concert gegeven. Aan U, Vrouwelijke Studenten, en aan Uw dirigente, Mejuffrouw VAN WEERING in 't bijzonder, komt een woord van lof toe, dat Gij U met studenten van andere groepen vereenigd hebt, om een hoogere wereld voor ons te openen in het lied. Welke leerstellingen dan ook nu nog U scheiden, die commilitones in den strijd voor de waarheid moet zijn, in het lied kunt Gij een zijn en onze Aula moge het symbool worden van Uw streven naar eensgezindheid.

En nu de taak vervuld, waarvoor deze samenkomst werd bijeengeroepen. Aan U, waarde BROEKEMA, die, evenals Uw Vader, veel hebt gedaan om den naam onzer Hoogeschool in den Nederlandschen landbouw hoog te houden, aan U draag ik, in het volle vertrouwen op het warme hart, dat Gij onze onderwijsinstelling toedraagt, het Rectoraat over. Heil, en nog eens heil den nieuwen Rector Magnificus!